

Miljøetikk

Miljøetikk handler om hvordan vi bør forstå forholdet mellom mennesker og natur, og hvilke normer og regler som bør ligge til grunn for vår forståelse og håndtering av miljøspørsmål. Hvis vi ser på hvordan vi snakker om miljøvern og klima i samfunnsdebatten og i dagliglivene våre, kan vi finne mange eksempler på at dyder og laster spiller en stor rolle i vår tenkning om naturen. For eksempel lærer vi tidlig at vi må behandle naturen med respekt, at vi ikke skal kaste søppel i naturen, og at vi ikke skal ødelegge planter og trær for moro skyld. Marinbiologen Rachel Carson (1907–1964), som er kjent som en foregangsperson for miljøbevegelsen, gir også uttrykk for det vi kan forstå som et dydsetisk syn på naturen. I boken *Silent spring*, som handler om de skadelige effektene som giftstoffer mot ugress og skadedyr har på miljøet, skriver hun for eksempel at det er «arrogant» å tenke at naturen kun finnes for å tilfredsstille menneskelige behov (Carson, 2002, s. 279). En annen viktig dyd i miljøspørsmål hun trekker frem, er ydmykhet: Når vi føler ydmykhet i møte med naturen, kan vi ikke samtidig ønske å ødelegge den (Carson, 2002, s. xx).

På samme måte som vi så ovenfor i diskusjonen om dyreetikk, vil en dydsetiker som skriver om miljøetikk, typisk argumentere for at dydsetikken er bedre egnet til å beskrive hva som står på spill i miljøspørsmål, enn plikтетikken og utilitarismen. Et eksempel på det finner vi hos Thomas Hill (1937–). Hill forteller om en mann som har kjøpt et hus i nabolaget hans. Huset er omringet av en gressplen med planter, og har et stort avokadotre. Men gresset må klippes, blomstene må vannes, og treet kaster en skygge over huset som plager mannen, som ønsker seg mer sol. Derfor kutter han ned alle

plantene og asfalterer hele plassen. Det er mannens rett å gjøre dette, siden det er hans eiendom. Siden han får mer sol og må jobbe mindre som følge av asfalteringen, vil det også gi ham mer glede å bo der, slik utilitaristen er opptatt av. Men Hill argumenterer for at verken begrepet om nytte eller begrepet om rettigheter er i stand til å forklare hvorfor mange vil bli opprørte over denne handlingen. Det sentrale spørsmålet vi stiller oss i denne situasjonen, skriver Hill, er: «Hva slags person er det som gjør noe slikt?» (Hill, 2017, s. 1).

Dydsetisk miljøetikk handler om å finne ut hvilke dyder og laster som gjør seg gjeldende i vårt forhold til naturen. Eksempler på slike dyder kan være *omsorg*, *takknemlighet* og *respekt*. Å bare ta det man trenger når man hogger trær eller plukker bær, er dydig atferd, mens å forsyne seg med begge deler uten tanke på andre er klanderverdig. Dydsetikk kan også informere hvordan vi tenker om de store klimautfordringene vi står overfor. Mange av miljøproblemene vi ser i dag, skyldes menneskelig aktivitet som over tid har fått store konsekvenser. En viktig del av arbeidet for å motvirke disse endringene er at vi endrer vanene våre. Samtidig har én persons enkelthandling ofte lite å si: Tenk for eksempel på innvendingen vi ofte hører om at det ikke har så mye å si om en enkeltperson velger å ta tog istedenfor å fly, fordi denne ene flyreisen ikke vil ha så mye å si for klimaavtrykket totalt sett, og flyet uansett skal opp i luften. Men som Ronald Sandler har argumentert for, kan dydsetikken gi et bedre svar på denne utfordringen (Sandler, 2010). For dydsetikeren vil det nemlig ha noe å si at vi velger det mer klimavennlige alternativet, i alle fall for oss som individer, fordi likegyldighet overfor miljøet når vi velger hvordan vi skal reise, ikke er uttrykk for en god måte å behandle naturen på. Selv om våre egne handlinger har begrensede